

Bespreking SCP-onderzoek

In de herverdeling van inkomens is het solidariteitsprincipe duidelijk zichtbaar, maar de lagere en hogere inkomens profiteren meer van de collectieve voorzieningen dan de middeninkomens, blijkt uit SCP-onderzoek.

Het onderzoeksrapport 'Voorzieningen verdeeld, Profijt van de overheid' van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) kwam 23 februari 2017 uit. Het handelt voor een groot deel over de inkomensverdeling in Nederland.

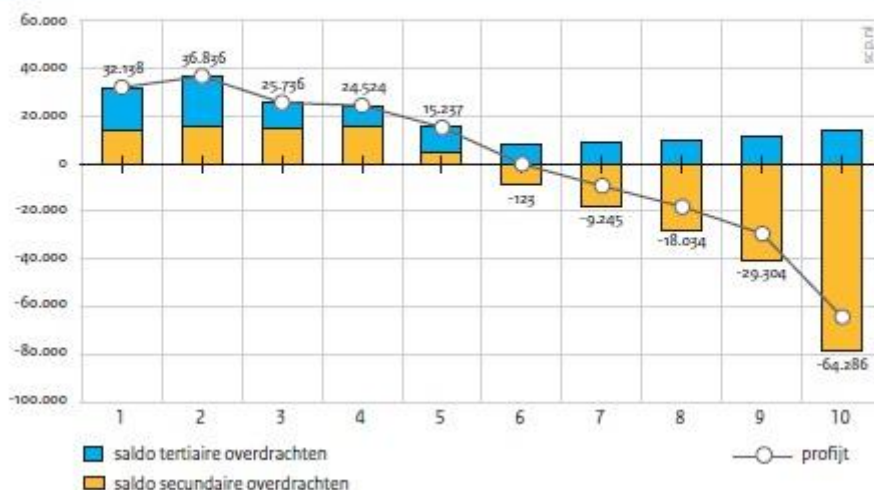
Duidelijk solidariteitsprincipe

De belangrijkste conclusie uit het rapport is dat bij de herverdeling van inkomen het solidariteitsprincipe van de overheid duidelijk zichtbaar is. Hoe rijker je bent, hoe meer je mag/moet bijdragen. Van de bijna € 200 miljard die Nederlandse huishoudens afdragen op basis van hun inkomen en vermogen draagt de 10% hoogste inkomensgroep voor 50% bij. Via de bijstand, werkloosheidsuitkeringen en AOW gaat zo'n € 110 miljard naar vooral mensen met een laag inkomen.

Figuur S1

Alle toegerekende overdrachten en het netto profijt van deze overdrachten^{a,b} naar decielen van het primaire inkomen, 2014 (gemiddeld bedrag in euro's per huishouden)

Financiering collectieve voorzieningen

De resterende € 90 miljard blijft bij de overheid voor de financiering van allerlei collectieve voorzieningen. Dit bedrag wordt via (gebruiks)belastingen en heffingen aangevuld tot een bedrag van zo'n € 145 miljard. Hoewel herverdeling hierbij niet primair het doel is vindt het vaak wel plaats.

	Besteding (SCP, 2014) In miljard Euro	Maatschappelijk vastgoed (Bouwstenen, 2011) In miljoen m2
Gezondheid	64	30
Ondersteuning	17	4
Onderwijs	33	30
Wonen	19	
Sport, cultuur en recreatie	5	11
Vervoer	7	
Overig		8
Totaal	145	83

Lagere inkomens profiteren meer

Mensen hebben alleen profijt van de herverdeling rond collectieve voorzieningen als ze ook van deze voorziening gebruik maken. En daar wordt het SCP-onderzoek een beetje lastig met taal. Uit het SCP onderzoek blijkt dat huishoudens met een laag inkomen meer profijt hebben (gebruik maken van) voorzieningen rond zorg, ondersteuning, speciaal onderwijs, jeugdzorg en wonen dan hogere inkomens. Maar of ze het ook als profijt en welvaart ervaren vraagt ook het SCP zich af. Vooral de zorgconsumptie (?) tikt aan.

Hogere inkomens hebben relatief meer profijt (maken meer gebruik) van kinderopvang (vanwege meer kinderen), hoger onderwijs, hypotheekrenteaftrek, sport, cultuur en recreatie. Bij vervoer betalen ze meer dan dat ze er gebruik van maken (dragen per saldo bij).

De middeninkomens maken het minst gebruik van de collectieve voorzieningen, met name van die rond wonen (huursubsidie of hypotheekrenteaftrek), minder jeugdzorg en minder hoger onderwijs, minder sport, cultuur en recreatie.

Wat leren we hiervan?

Het SCP-onderzoek leert ons vooral dat de middeninkomens aandacht vragen als het gaat om een eerlijke verdeling van de lusten en lasten. Qua inkomensverdeling dragen ze naar draagkracht bij, maar ze profiteren minder van de collectieve voorzieningen dan de lage inkomens. Het risico bestaat dat daarmee het draagvlak bij deze groep om bij te dragen aan collectieve voorzieningen afneemt.

Verder leert het onderzoek dat de situatie per gezin sterk kan verschillen. Als iemand een klein pensioen heeft maar volop gebruik maakt van zorg, bibliotheek en buurthuis en geen auto rijdt is er een andere situatie dan een eenoudergezin met opgroeiende kinderen, dat geen ruimte heeft voor sportbeoefening en daarmee ook niet profiteert van de collectieve voorzieningen op dit gebied. Eenoudergezinnen met een bijstandsuitkering hebben het wat dit betreft zwaar.

Leuk om te weten is dat, hoewel er niet zoveel geld in omgaat, alle inkomensgroepen gebruik maken van culturele vorming en openbare bibliotheken. Bij sport en onderwijs is dat niet zo. Daar is sprake van segregatie. Lage inkomens maken meer gebruik van speciaal onderwijs en jeugdzorg en hoge inkomens meer van hoger onderwijs. Ook uit het onderzoek van het SCP blijkt dat de bibliotheek dé plek waar allerlei mensen (en inkomens) bij elkaar komen. Dat is net als de supermarkt, de plek waar mensen elkaar ontmoeten.

Door: Ingrid de Moel, Bouwstenen, maart 2017